

РОЗДІЛ 6

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

УДК 351.74.76

DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-8/25>

ДОЦІЛЬНІСТЬ УПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМ ВЗАЄМОДІЇ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ІЗ ГРОМАДОЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ЇХНЬОЇ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПРИКЛАДІ ЧЕХІЇ

THE FEASIBILITY OF IMPLEMENTING PROGRAMMES FOR COOPERATION BETWEEN LAW ENFORCEMENT AGENCIES AND THE COMMUNITY IN A STATE OF MARTIAL LAW DURING THEIR PREVENTIVE ACTIVITIES, USING THE EXAMPLE OF THE CZECH REPUBLIC

Булатін Д.О., докт. філос. в галузі права, майор,
викладач кафедри правових дисциплін
Національна академія Національної гвардії України

Орел О.В., к.ю.н., доцент, полковник,
заступник начальника
Навчально-науковий інститут професійної освіти по роботі з особовим складом
Національної академії Національної гвардії України

Мета дослідження – обґрунтувати доцільність та розроблення практичних рекомендацій щодо впровадження в Україні в умовах воєнного стану програм взаємодії правоохоронних органів з громадою, застосовуючи досвід превентивної діяльності поліції Чехії. Поняття превентивної діяльності найчастіше застосовується під час розкриття основних повноважень правоохоронних органів, одне з яких – здійснення превентивної та профілактичної діяльності, спрямованої на запобігання вчиненню правопорушень. Варто також додати, що превентивна діяльність є комплексом дій, що може обмежувати певні права і свободи людини. Зважаючи на рівень довіри населення до правоохоронних органів, попри нормативну урегульованість питань здійснення превентивної діяльності, важливо акцентувати увагу на тому, що це є одним із пріоритетних напрямів їхньої діяльності, нині існує необхідність дослідження питання щодо фактичного впровадження в Україні в умовах воєнного стану програм взаємодії правоохоронних органів з громадою із застосуванням досвіду превентивної діяльності поліції Чехії. Для досягнення мети ми послуговувались загальнонауковими (аналіз, синтез, порівняння тощо) та спеціальними методами. Зроблено короткий огляд програм «Громадські помічники поліції в м. Децин, як альтернатива традиційним методам попередження злочинності на місцях», «Безпечна Прага онлайн», які були впроваджені в діяльність поліції Чехії, та проаналізовано досягнення, яких було досягнуто завдяки цим програмам. Визначено теоретичні та правові засади превентивної діяльності правоохоронних органів в умовах воєнного стану в Україні та сутність концепції «діяльності правоохоронних органів, орієнтованої на громаду». Розроблено конкретні рекомендації щодо адаптації та імплементації програм взаємодії правоохоронних органів з громадою, що ґрунтуються на чеському досвіді, з урахуванням особливостей правового режиму воєнного стану в Україні. Обґрунтовано доцільність упровадження програм взаємодії поліції та інших правоохоронних органів із громадою в умовах воєнного стану на прикладі Чехії. Наголошено на можливості впровадження цих програм у діяльність правоохоронних органів України та в освітній процес під час підготовки фахівців в умовах воєнного стану.

Ключові слова: правоохоронні органи, поліція, превенція, превентивна діяльність, воєнний стан, громада.

The purpose of the study is to justify the feasibility and develop practical recommendations for the implementation in Ukraine, under martial law, of programmes for cooperation between law enforcement agencies and the community, drawing on the experience of preventive activities of the Czech police. The concept of preventive activities is most often used when describing the main powers of law enforcement agencies, one of which is the implementation of preventive and prophylactic activities aimed at preventing the commission of offences. It should also be added that preventive activities are a set of measures that may restrict certain human rights and freedoms. Given the level of public trust in law enforcement agencies, despite the regulatory framework governing preventive activities, it is important to emphasise that this is one of the priority areas of their activities, and there is now a need to study the issue of the actual implementation in Ukraine, under martial law, of programmes for cooperation between law enforcement agencies and the community, drawing on the experience of preventive activities by the Czech police. To achieve this goal, we used general scientific (analysis, synthesis, comparison, etc.) and special methods. We provided a brief overview of the programmes «Community Police Assistants in Decin as an Alternative to Traditional Methods of Crime Prevention at the Local Level» and «Safe Prague Online,» which were implemented in the activities of the Czech police, and analysed the achievements made thanks to these programmes. The theoretical and legal foundations of preventive activities of law enforcement agencies in the conditions of martial law in Ukraine and the essence of the concept of «community-oriented law enforcement activities» have been identified. Specific recommendations have been developed for the adaptation and implementation of programmes for interaction between law enforcement agencies and the community, based on the Czech experience and taking into account the specificities of the legal regime of martial law in Ukraine. The feasibility of implementing programmes for cooperation between the police and other law enforcement agencies with the community under martial law is substantiated using the example of the Czech Republic. The possibility of implementing these programmes in the activities of law enforcement agencies in Ukraine and in the educational process during the training of specialists under martial law is emphasised.

Key words: law enforcement agencies, police, prevention, preventive activities, martial law, community.

Вступ. У Законі України «Про Національну безпеку України» зазначено, що *«державна безпека – захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності і демократичного конституційного ладу та інших життєво важливих національних інтересів від реальних і потенційних загроз невоєнного характеру»*. Натомість *«національна безпека України – це захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз»* [1]. Тобто державна безпека є складовою національної безпеки.

Для виконання завдань, спрямованих на забезпечення державної та національної безпеки, існує низка органів, на які покладено такі функції. Це сектор безпеки і оборони як система органів державної влади, Збройні Сили України, інші військові формування, правоохоронні та розвідувальні органи, державні органи спеціального призначення з правоохоронними функціями, сили цивільного захисту, оборонно-промисловий комплекс України. Їхня діяльність перебуває під демократичним цивільним контролем і, відповідно до Конституції та законів України, за функціональним призначенням спрямована на захист національних інтересів України, громадян та громадських об'єднань від загроз.

Національна поліція України та Національна гвардія України належать до сектору безпеки і оборони, і їхня превентивна діяльність спрямована на забезпечення державної та національної безпеки України.

Національна поліція України – центральний орган виконавчої влади, що забезпечує охорону прав і свобод людини, протидію злочинності, підтримання публічної безпеки та порядку. Призначенням поліції – захищати життя, здоров'я, права і свободи громадян України, іноземних громадян, осіб без громадянства; протидіяти злочинності, охороняти громадський порядок, власність і забезпечувати громадську безпеку.

Національна гвардія України – це військове формування з правоохоронними функціями [2]. Вона, як і Національна поліція України, належить до системи Міністерства внутрішніх справ України і призначена для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від кримінальних та інших протиправних посягань, охорони громадської безпеки і порядку, а також у взаємодії із правоохоронними органами забезпечує державну безпеку і захист державного кордону, протистоїть терористичній діяльності, а також діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій.

Україна, перебуваючи в умовах повномасштабної воєнної агресії, стикається з безпрецедентними викликами у сфері забезпечення громадської безпеки. Традиційні підходи до превентивної діяльності правоохоронних органів, зокрема поліції, що діяли у мирний час, виявляються недостатньо ефективними на територіях, що постраждали під час бойових дій, деокупованих або прифронтових регіонах. Тут зруйновано соціальну інфраструктуру, зростає рівень злочинності (зокрема, мародерство), психологічно травмовано населення, утрачено довіру до державних інституцій. Отже, виникає потреба в пошуку нових, адаптивних моделей роботи, які б сприяли не лише підтриманню правопорядку, а й відновленню громадського капіталу та довіри між поліцією та громадою. Отже, особливого значення набуває досвід європейських країн, зокрема Чехії, де програми взаємодії поліції з громадою (Community Policing) є основним елементом системи безпеки.

Постає питання про доцільність та особливості імплементації чеського досвіду в умовах воєнного стану в Україні. Як саме методи та принципи взаємодії право-

охоронних органів із громадою можуть бути застосовані, коли ризики безпеки значно вищі, а ресурси обмежені? Які елементи чеської моделі є найбільш адаптивними, а які потребують перетворення й покращення з урахуванням українських реалій? Аналізування цих питань уможливить не лише посилення превентивної діяльності правоохоронних органів, а й сприятиме стійкості громад, що є важливим чинником перемоги та післявоєнної відбудови.

У науковій літературі, особливо західноєвропейській, значна кількість досліджень присвячена концепції community policing (поліція, орієнтована на громаду). Переважно її розглядають як філософію, що передбачає партнерство між правоохоронними органами та населенням для спільного розв'язання проблем щодо безпеки суспільства. Іноземні вчені вивчають, як моделі взаємодії поліції з громадою впливають на рівень злочинності, довіру до поліції та загальну стабільність у суспільстві. Досвід Чехії, де такий підхід відомий як «Громадські помічники поліції в м. Децин як альтернатива традиційним методам попередження злочинності на місцях» та «Безпечна Прага онлайн», є для нас цінним прикладом.

В Україні досліджень з цієї теми менше і стосуються вони переважно мирного часу. Вони здебільшого зосереджені на адаптації західних моделей, реформі Національної поліції України та її взаємодії з населенням у звичайних умовах. З початком повномасштабного вторгнення РФ виникла нагальна потреба в дослідженні нових викликів. Українські вчені аналізують, як війна впливає на відносини між правоохоронними органами та громадою і як поліцейські адаптують свою діяльність для розв'язання нових завдань: протидії мародерству, допомоги переселенцям і роботі в умовах високого ризику. Проте системних досліджень щодо розроблення та впровадження програм взаємодії правоохоронних органів з громадою саме в умовах воєнного стану та порівняльного аналізу з досвідом Євросоюзу, зокрема Чехії, ще недостатньо.

Окремі публікації та аналітичні звіти фіксують позитивний досвід української поліції у прифронтових містах та на деокупованих територіях. У них подано випадки, коли поліцейські допомагали населенню, евакуювали людей та надавали гуманітарну допомогу, чим підвищили рівень довіри до себе. Проте ці випадки часто розглядають як окремі приклади, а не як частину системно впровадженої моделі взаємодії.

У цьому дослідженні ми звертаємося до досвіду Чеської Республіки, зокрема до таких програм, як «Громадські помічники поліції в м. Децин як альтернатива традиційним методам попередження злочинності на місцях» та «Безпечна Прага онлайн». Аналізування чеського досвіду, яке містить роботу поліції в межах європейської системи безпеки та має напрацьовані механізми взаємодії з населенням, дає можливість адаптувати ці підходи до умов воєнного стану. Метою статті є обґрунтування доцільності впровадження таких програм в Україні, розроблення практичних рекомендацій та визначення їхньої ролі у зміцненні національної стійкості та безпеки в умовах війни.

Сьогодні наявна прогалина в науковій літературі щодо:

- аналізування ефективності програм «Громадські помічники поліції в м. Децин, як альтернатива традиційним методам попередження злочинності на місцях»; «Безпечна Прага онлайн» в умовах воєнних дій;
- дослідження психологічних бар'єрів, наявних між населенням та правоохоронними органами під час війни;
- порівняння правових основ та практичної реалізації таких програм в Україні та Чехії;
- оцінювання ризиків і переваг упровадження цих програм для підвищення стійкості громад, запобігання стресу та протидії дезінформації.

Постановка завдання. Мета дослідження – аналітично обґрунтувати доцільність та розроблення практичних рекомендацій щодо впровадження в Україні в умовах воєнного стану програм взаємодії правоохоронних органів з громадою із застосуванням досвіду превентивної діяльності поліції Чеської Республіки.

Завдання дослідження:

- визначити теоретичні та правові засади превентивної діяльності правоохоронних органів в умовах воєнного стану в Україні та сутність концепції «діяльності правоохоронних органів, орієнтованої на громаду»;

- проаналізувати ключові аспекти досвіду Чехії у сфері взаємодії поліції з громадою під час здійснення превентивної діяльності. Особливу увагу приділити досвіду подолання кризових ситуацій, включно із соціальною напруженістю та терористичними загрозами, що є аналогами викликів воєнного стану;

- ідентифікувати ризики та виклики для громадської безпеки в Україні в умовах воєнного стану, які можуть бути розв'язані за допомогою механізмів взаємодії поліції з громадськістю;

- сформулювати критерії доцільності та оцінити переваги й недоліки впровадження чеських моделей взаємодії поліції з громадою в українських реаліях;

- розробити конкретні рекомендації щодо адаптування та імплементації програм взаємодії поліції з громадою, що ґрунтуються на чеському досвіді, урахувавши особливості правового режиму воєнного стану в Україні.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що воно виходить за межі традиційного вивчення діяльності правоохоронних органів та пропонує інноваційний підхід до превентивної роботи в екстремальних умовах.

Основні елементи наукової новизни:

- обґрунтування потреби впровадження програм «community policing» (взаємодії поліції з громадою) в умовах воєнного стану. Дослідженням доведено, що в умовах воєнної агресії, коли рівень довіри до державних установ і потреба в безпеці значно зростають, такі програми можуть бути дуже ефективними. Вони допомагають мобілізувати суспільство, зміцнити довіру до поліції та забезпечити єдність поліції та громади у протистоянні загрозам;

- адаптація досвіду Чехії до українських реалій. Дослідження пропонує нове бачення, воно містить критичний аналіз досвіду Чехії й адаптацію до унікальних обставин України. Чехія як член НАТО має досвід функціонування поліції в межах єдиної системи безпеки, яка передбачає можливі кризи. Такий досвід ніколи раніше не застосовувався в умовах воєнного стану. Дослідження розробляє конкретні механізми та рекомендації, як чеські практики (взаємодія з громадськими організаціями, інформування населення тощо) можуть бути інтегровані в діяльність української поліції в умовах війни;

- розроблення методики оцінювання ефективності превентивної діяльності поліції в умовах воєнного стану. Наявні методики оцінювання ефективності поліції орієнтовані на мирний час. Це дослідження розробляє нові критерії для оцінювання превентивної діяльності поліції в умовах війни (наприклад, замість традиційних показників зниження рівня злочинності ми пропонуємо оцінювати рівень громадської підтримки та довіри, швидкість реагування у надзвичайній ситуації, рівень протидії стресу, поширенню паніки та дезінформації);

- уведення в науковий обіг нової термінології. Пропонуємо застосування таких термінів, як «кризовий community policing», «превентивна діяльність поліції в умовах гібридної війни» (з обґрунтуванням їхньої доцільності), що уможливило більш точні описи специфічних процесів, які відбуваються в діяльності поліції під час війни.

Результати дослідження. Чехія є однією з провідних країн світу, що постійно розвивається. У цій країні майже від початку утворення на державному рівні відбулося планування та здійснення превентивної діяльності. Починаючи з 1996 року Міністерством внутрішніх справ Чехії розробляється та подається на затвердження до законодавчих органів державну стратегію з питань попередження злочинності. Положення стратегії утворюються передусім на підставі результатів опитувань громадян та аналізування статистичних даних правоохоронних служб. Окрім цього до уваги береться інформація з інших джерел, що висвітлюють проблеми безпеки громадян та надають пропозиції з їх вирішення (наприклад, звіти різноманітних громадських організацій, аналіз потенційних загроз від наукових закладів тощо). Уряд Чехії кожні чотири роки затверджує середньострокову стратегію превентивної діяльності в державі. У цьому документі на відповідний період визначено основну мету, стратегічні завдання та перелік необхідних заходів. Відповідальним за реалізацію стратегії виступає міністр внутрішніх справ [3].

У Чехії під загальною координацією Міністерством внутрішніх справ створено Національний комітет з попередження злочинності (National Crime Prevention Committee). NCPC визначає себе, як лідера – каталізатора превентивної діяльності у країні, основною місією якого є допомога людям зберігати власне життя, зробити безпечним існування своїх сімей та суспільства загалом, запобігти на психологічному та фізичному рівні проявам правопорушенням. Для цього NCPC розробляє різноманітні інструменти, якими громада може скористатися для вивчення та впровадження стратегій запобігання злочинності, для все більшого залучення членів суспільства до участі в заходах превентивної діяльності та координації взаємодії в цих питаннях з органами місцевого самоврядування, поміж яких:

- методичні матеріали та різноманітні публікації;

- програми для дітей, які з мінімальним бюджетом можна реалізувати у школах;

- практичне навчання, тренінги як на місцевому, так і на загальнонаціональному рівні;

- трансляція анонсів програм різноманітних державних служб, щоб показати єдність у проведенні превентивної діяльності поліції як загальнонаціональній стратегії протидії правопорушенням шляхом попередження.

Національний комітет з попередження злочинності був заснований 1982 року для управління Національною кампанією щодо запобігання злочинності.

Окремої уваги заслуговує питання фінансування NCPC. Окрім бюджетних коштів, на інтернет-ресурсах комітету на самому видному місці розміщено інтерактивну функцію прийому пожертв від громадян та громадських організацій. Кошти можна надіслати за декілька хвилин скориставшись послугами онлайн банку.

В Чехії постійно діють і оновлюються різноманітні програми взаємодії поліції та громади для спільної превентивної діяльності в країні. Розглянемо лише кілька із них, що були номіновані на різноманітні міжнародні нагороди.

Проект «Громадські помічники поліції в м. Децин як альтернатива традиційним методам попередження злочинності на місцях»

У системі наявних стратегій превентивної діяльності в різних країнах світу даний проект став своєрідною альтернативою та новизною. Основна мета – допомога соціальному індивіду, який є частиною соціально відокремленої громади (різноманітних меншин), що має значні проблеми в рівні злочинності та безпеки. Для цього за допомогою інструментів проекту член громади стає активним учасником оточення, тобто середовища поза проблемною громадою.

Спочатку проводять умовний поділ території міста на райони за кількістю населення та рівнем злочинності. За визначеними районами проводять процедуру відбору учасника цієї Програми. Для проведення зазначеної процедури створюють комітет, який складається зі співробітників поліції різних рівнів, представників міністерства внутрішніх справ, органів місцевого самоврядування. Відібрані учасники будуть працювати в парах як помічники муніципальної поліції в підтриманні порядку та безпеки у відповідних районах. Завдяки знайомствам та авторитету поміж місцевого населення помічники надають дуже дієву допомогу поліції, насамперед під час розв'язання довготривалих місцевих проблем.

Проте на цьому проєкт не зупиняється. Після проходження відповідного навчання громадських помічників залучають до виконання завдань, якими зазвичай займаються поліцейські патрулі. Під час правопорушення, що супроводжується малим ризиком (незначною мірою порушується публічний порядок), помічники поліції отримують право вирішити справу без залучення співробітників поліції. Проте у разі підвищення рівня загрози помічники повинні викликати муніципальну поліцію.

Однією з головних функцій помічники поліції є взаємодія з об'єднаннями громадян на місцевому рівні. Помічники поліції беруть активну участь у координації дозвілля осіб віком до 20 років. Статистика свідчить, що саме така вікова група населення більш схильна до актів хуліганства та вандалізму. Завдяки роботі помічників поліції в цьому напрямі проводять також неофіційний збір даних про наявні потреби та бажання молоді, що допомагає приймати рішення із благоустрою району їх проживання. Місцева рада таким чином розуміє черговість необхідних покращень, адже з «перших вуст» отримує негласне голосування з питання, наприклад: «Насамперед поставити ще один спортивний майданчик чи відремонтувати бібліотеку?».

Завдяки реалізації даного Проєкту в м. Децин:

- зменшилась кількість правопорушень;
- у членів громад з'явилося відчуття безпеки та затишку проживання;
- зменшилися випадки звернення за розв'язанням побутових суперечок до екстремістських груп;
- збільшилась кількість осіб, що почали здобувати нові знання та шукати роботу;
- зменшився рівень міжособистісних і сімейних конфліктів;
- змінилося ставлення населення до ромської меншини як до причини виникнення проблем у відповідних районах міста.

Муніципальні поліцейські, з якими співпрацювали помічники, зазначили, що для реалізації проєкту потрібно відбирати поліцейських, які мають сміливий і творчий підхід, щоб легше було залучити помічників до співпраці з поліцією. Проте результати виправдали всі зусилля [4, с. 83].

Проєкт «Безпечна Прага онлайн»

У вік інформаційних технологій злочинність одночасно з реальним простором існування опановує і онлайн-реальність. Даний проєкт було розроблено з метою захисту населення столиці від злочинних посягань і соціально негативних явищ, пов'язаних із користуванням мережею «Інтернет», зокрема попередження онлайн-правопорушень.

Оскільки найбільше за часом інтернетом з метою дозвілля користуються діти та підлітки, для досягнення поставленої мети увагу було зосереджено на працівниках шкільних закладів та фахівцях, обов'язком яких є робота з неповнолітніми. Окрім зазначених фахівців (співробітників муніципальної та національної поліції, психологів, персонал шкіл тощо), проєкт максимально було поширено

на все населення столиці, включно з батьками та працівниками, що забезпечують роботу інтернету в Празі.

Основні інструменти Проєкту: налагодження доступних онлайн-ресурсів із простим поданням необхідної інформації; проведення відповідного навчання дітей у шкільних закладах, центрах дитячої та юнацької творчості тощо; профілактично-практична робота з дітьми та батьками; активна діяльність у сфері поширення інформації через контакти із громадськістю, зокрема соціальні мережі.

Щороку аналізують проведену роботу, за результатами чого Проєкт удосконалюється.

Завдяки проєкту вдалося:

- покращити обізнаність усіх жителів міста про відповідальність та взаємодопомогу в боротьбі з онлайн-злочинністю;
- підвищити рівень соціального захисту населення, особливо дітей і підлітків, від ризиків, пов'язаних із користуванням інтернетом;
- вивчити, проаналізувати та запобігти значній кількості правопорушень у режимі онлайн [4, с. 85].

Отже, поліція Чехії ставить на один рівень обов'язкову співпрацю між поліцією, органами місцевого самоврядування та громадянами. Під час розроблення будь-яких поліцейських ініціатив / програм з питань безпеки чи правопорядку обов'язково залучаються представники громадськості. Більшість проєктів має не загальнонаціональний характер, а націлена на виявлення та попередження конкретних правопорушень, тобто розв'язання проблем безпеки відповідної місцевості. Партнерство, взаємодія, гнучкість у прийнятті рішень відповідно до особливостей місцевої громади. Саме такий підхід виявився найбільш ефективним у розробленні стратегії превентивної діяльності в Чехії на 2016–2020 роки.

Висновки. Упровадження програм взаємодії поліції з громадою, відомих як «community policing», в Україні в умовах воєнного стану на прикладі досвіду Чехії є не лише доцільним, а й критично необхідним. Це дає змогу перейти від традиційної моделі реагування до проактивної, адаптованої до викликів воєнного часу.

Обґрунтування доцільності

В умовах війни значно зростають загрози, що вимагають нових підходів, а саме:

1) *дестабілізація та зростання злочинності*. Війна призводить до міграції населення, руйнування інфраструктури, що створює сприятливі умови для мародерства, крадіжок, шахрайства. Поліція може бути перевантажена, тоді як залучення громади до превентивної діяльності дає змогу ефективніше протидіяти цим явищам на місцях;

2) *гібридні загрози*. Ворог активно використовує дезінформацію, паніку та інформаційні операції для підризу довіри до влади та правоохоронних органів. Програми взаємодії поліції з громадою сприяють налагодженню прямого та оперативного зв'язку, що є ключовим у протидії цим загрозам;

3) *зміцнення соціальної стійкості*. Активна співпраця з поліцією зміцнює почуття єдності та безпеки серед населення, мобілізує ресурси громади для самозахисту та взаємодопомоги.

Досвід Чехії та його адаптація

Аналіз чеських програм демонструє, як ці підходи можуть бути адаптовані до українських реалій.

«Громадські помічники поліції в м. Децин як альтернатива традиційним методам попередження злочинності на місцях».

Чеський досвід: у м. Децин було залучено місцевих мешканців для патрулювання та інформування поліції про підозрілу діяльність. Вони не мали поліцейських повноважень, але діяли як «очі та вуха» поліції, що уможливило знизити рівень дрібних злочинів.

Адаптація для України: в умовах війни ця модель може бути застосована для патрулювання територій, виявлення диверсійних груп, фіксування руйнувань, контролю за дотриманням комендантської години та виявлення правопорушень, пов'язаних із мародерством. Це дасть змогу розвантажити правоохоронні органи для виконання більш складних завдань.

«Безпечна Прага онлайн».

Чеський досвід: програма передбачає застосування онлайн-платформ для інформування громадськості про криміногенну ситуацію, збору повідомлень від громадян та надання рекомендацій щодо безпеки.

Адаптація для України: під час війни цей підхід може бути надзвичайно корисним для протидії паніці та дезінформації. Поліція та інші правоохоронні органи можуть оперативно спростовувати фейкові новини, надавати перевірену інформацію про небезпечні райони, повітряні

тривоги, евакуацію. Онлайн-платформи також можуть стати каналами для збору інформації про розташування ворожих сил, підозрілих осіб чи координації волонтерської допомоги.

Упровадження чеських моделей взаємодії поліції з громадою в Україні може відбуватися за такими напрямками:

1) *законодавче закріплення.* Розроблення нормативної бази для легалізації статусу «громадських помічників» та їхніх повноважень;

2) *навчання.* Проведення тренінгів для поліцейських, працівників інших правоохоронних органів та громадських помічників з питань протидії гібридним загрозам, комунікації в кризових ситуаціях та психологічної стійкості;

3) *онлайн-платформи.* Створення та популяризація офіційних онлайн-ресурсів для двостороннього зв'язку із громадою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про Національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>.
2. Про Національну гвардію України : Закон України від 13.03.2014 р. № 876-VII (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18#Text>.
3. Чи потрібна в Україні стратегія запобігання злочинності? Безпека у громаді. Експертний центр з прав людини : офіц. сайт. URL : <https://ecpl.com.ua/comments/chy-potribna-v-ukrajini-stratehiya-zapobihannya-zlochynnosti-na-natsionalnomu-ta-mistsevomu-rivnyah/>.
4. Поліцейська діяльність, орієнтована на громаду, в Європі : концепції, теорія та практика (публікація EUCPN) : посібник № 2. 2015. 136 с. URL : <https://www.slideshare.net/slideshow/eucpn/59927388#1>.

Дата першого надходження рукопису до видання: 14.08.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 18.09.2025

Дата публікації: 26.09.2025